

Koldingbogen

ÅRSTAL: 2014

FORFATTER: Karen Filskov

TITEL: Optur, nedtur, kiksekage og litteratur

KORT RESUME: Det var i 2014 ti år siden, at Litteratur6000 blev stiftet. De første ti år har været præget af både op- og nedture, og foreningens bestyrelse har kæmpet en brav kamp for at skabe et rum for litteraturen i Kolding

Optur, nedtur, kiksekage og litteratur

Karen Filskov

Det er i 2014 ti år siden, at Litteratur6000 blev stiftet. De første ti år har været præget af både op- og nedture, og foreningens bestyrelse har kæmpet en brav kamp for at skabe et rum for litteraturen i Kolding. Spændende udflugter, forfatter- og oplæsningsarrangementer har banet vejen for en forening, hvor medlemmerne i dag strømmer til, men dette var bestemt ikke tilfældet, da foreningens bestyrelse satte sig ned til et krisemøde i 2008.

Bestyrelsen for Litteratur6000.

Fra venstre: Gunhild Augustinus, Annje Horsmark, Annelise Grinsted, Annie Terp Thomsen, Ellen Kristoffersen, Karen Filskov og Kirsten Lorenzen.

Foto: Lene Wul / Kolding Stadsarkiv.

I en spisestue på Castenskjoldsvej sidder en slukøret bestyrelse og overvejer, om den skal dreje nøglen om. Det er i november 2008 i foreningen Litteratur6000. *"Egentlig skulle det have været et visionsmøde,"* fortæller formand Kirsten Lorenzen, *"men sagen var, at der ikke kom særlig mange til vores arrangementer, selvom vi havde lagt det mest ambitiøse program til dato. Det var også svært at fastholde medlemmerne. Vi havde for første gang fået trykt et flot program med alle efterårets arrangementer, blandt andet med den store forfatter Pia Juul. Til dette arrangement kom der bare fem gæster foruden bestyrelsen. Til arrangementerne med Marianne Gade og Gretelise Holm kom der heller ikke så mange. Det var ret nedslående. Visionsmødet blev derfor til et krisemøde."* Sådan begynder Kirsten Lorenzen sin beretning om Litteratur6000's ti første leveår. Det var oven i købet ikke første gang, at foreningen næsten blev nedlagt. *"Men vi besluttede alligevel at give projektet et år mere og så lufte vores bekymring på generalforsamlingen."* Det, der reddede foreningen denne gang, var julearrangementet. Det trak 25 gæster til. Det var nemlig gratis for medlemmerne, men foreningen blev også reddet, fordi de fem fremmødte på generalforsamlingen i 2009 meget gerne ville, at foreningen kørte videre. *"Et medlem foreslog, at vi skulle nøjes med at afholde tre faste forfatterforedrag om året. Så skulle folk nok komme,"* forklarer Kirsten, *"men det syntes vi slet ikke var nok! Så vi gjorde det modsatte!"*

En forrygende start

De første spæde idéer om en litteraturforening i Kolding spirede i sommeren 2004. Kolding Bibliotek

Bibliotekar Marianne Majgaard Jensen, 2014.
Foto: Lene Wul / Kolding Stadsarkiv.

var på det tidspunkt ved at afslutte litteraturprojektet, *Mødet i Litteraturen*, der gennem et år havde arbejdet med at skabe nye og anderledes oplevelser med litteratur, men hvad så når projektet var slut i efteråret 2004? Skulle der så bare lukkes og slukkes, og det hele glemmes igen?

Marianne Majgaard Jensen, bibliotekar på Kolding Bibliotek, havde helt fra begyndelsen slået på tromme for, at der skulle findes en måde at forankre alle de gode idéer i Kolding. Sådan opstod idéen om at danne en forening for litteratur. Marianne kontaktede en række litteraturentusiaster blandt andre professor Anne-Marie Mai fra Syddansk Universitet, og der blev indkaldt til stiftende generalforsamling den 9. november samme år under ledelse af advokat Carsten Hove. I invitationen stod blandt andet: *"Formålet med foreningen er at få mere litteratur i Kolding. Litteratur har mange former og mange brugere: Det kan være som foredrag – arrangementer – forfatterbesøg – op-*

læsninger – bog & film – digtværksteder – erindrings-skriveri – poetry slam – læsekredse. Og det kan være for børn og voksne – for de rødhårede og cyklister – for kolonihavedyrkere og surfere – for fodboldentusiaster og pensionister.” Salen var fyldt, vedtægterne blev godkendt, bestyrelsen blev valgt, og indmeldelserne strømmede ind. Det var helt forrygende. Stemningen var nærmest euforisk. Der var 100 interesserede, der meldte sig den aften. Dog var det langt fra alle, der betalte kontingent, da opkrævningen kom. Med cirka 50 ikke særlig aktive medlemmer blev kampen for overlevelse hurtigt en del af hverdagen i foreningens første år.

Postnummernavn

”Det var Marianne, der spurgte, om jeg ville stille op,” fortæller Kirsten, der tydeligt husker den stiftende generalforsamling, der fandt sted i det gamle biblioteks foredragssal. ”Jeg blev valgt ind som den ældste, de andre var studerende eller nyuddannede.” Tina Møller blev formand, Morten Hecquet næstformand og Christian Heesche kasserer. Desuden var der Laila Selch Jensen og Valeria Lacorte som menige medlemmer. Laila Hecquet og Kirsten Lorenzen blev suppleanter. ”Vi blev enige om, at suppleanterne også deltog i møderne, så der var syv – og ikke kun fem – til at udføre bestyrelsesarbejdet. En skik som vi har fulgt lige siden.”

De første bestyrelsesmøder blev holdt på Sct. Jørgens Gaard. ”Der var delte meninger om, hvordan vi skulle gribe det an,” husker Kirsten. ”Nogle ville i gang med at lave arrangementer med det samme, andre var

Den første formand, Tina Møller.

Foto: Privateje / Kolding Stadsarkiv.

mere forsigtige. Først skulle der søges penge fra kommunen, kontingenter skulle opkræves, vi skulle have et momsnummer, og der skulle findes et navn. Valget faldt på Litteratur6000 som en naturlig følge af, at to andre Koldingforeninger havde postnummernavn. Vi var meget glade for, at biblioteket tog sig af at sende post ud og betale porto det første år. Foråret 2005 gik med alle disse praktiske ting. Som det første bestyrelsesmedlem forlod Valeria Lacorte bestyrelsen. Hun fik arbejde i Odense.”

Byt bøger og find en skat

”Det første arrangement var byt-en-bog-dag i maj 2005,” fortæller Kirsten. ”Man kunne aflevere sine gamle bøger og bytte dem til andres gamle bøger. Imens man ventede på, at flere bøger dukkede op, kunne man købe en kop kaffe og en hjemmebagt bolle. Det blev en stor succes, hvor der kom cirka 60 bytteivrige koldingensere.”

Byt-en-bog-dag afholdes nu fast hvert halve år i Jens Holms Hus. Siden er der kommet små litterære indslag til, hvor blandt andre Runa Kähler, Elsebeth Gerner Nielsen og en delegation fra Falderebet på Tøndervej har læst yndlingshistorier op. *"Efter den første Byt-en-bog-dag fik vi storhedsvanvid,"* griner Kirsten. *"Kolding skulle være vært ved en cartoonfestival, så hvad var mere nærliggende end at få folk til at komme og bytte tegneserier. Det blev et stort flop, der kom næsten ingen, og der blev slet intet byttet."* På Kultur natten i 2005 arrangerede foreningen en skattejagt på det gamle bibliotek. *"Der var lagt en rute af garn, og på udvalgte steder var der spørgsmål som: "Hvilket dyr forekommer i titlen på Morten Ramslands roman?" Således kom man gennem hele huset, fra loftet, gennem alle de finurlige gange og lokaler og helt ned i kælderen. Gevinsten var bøger, der var udloddet af Bog & idé i Helligkorsgade,"* beretter Kirsten.

Bestyrelsen ville også gerne lave forfatterarrangementer. Det første var med Vibeke Arndal, der fortalte om sin roman, *Ambrosius Digteren*. Der kom cirka 30 tilhørere. Senere afholdtes et arrangement med bestyrelsesmedlem Laila Selch Jensen, som fortalte om femikrimier. Det var også velbesøgt, men til de efterfølgende arrangementer med forfatterne Pablo Llambías og Robert Zola Christensen kom der kun henholdsvis fire og syv tilhørere. *"Det var drøjt med så ringe opbakning fra medlemmerne,"* husker Kirsten.

Byt-en-bog-dag. Annelise Grinsted (i forgrunden) er senere blevet valgt ind i bestyrelsen.

Foto: Ludvig Dittmann / Jyske Vestkysten Kolding.

Tæt på et nulpunkt

Efter arrangementerne med meget få deltagere blev bestyrelsen nærmest affolket. Laila Selch Jensen trådte ud, da hun fik arbejde i Sønderborg, og til sidst forlod også Christian Heesche bestyrelsen. *"I 2007 sad vi fire tilbage! Det var næsten som sangen om de 10 små cyklister. Vi var meget tæt på at gå i opløsning, for der var ingen suppleanter, og to af medlemmerne ønskede ikke genvalg. Den første begejstring var forduftet, og vi følte os tæt på et nulpunkt. Der var ikke andet at gøre end at tage foreningens fremtid op på generalforsamlingen."* fortæller Kirsten. *"Det var et rent held, at de fremmødte bakkede op. En næsten ny bestyrelse blev valgt, og Morten Hecquet blev formand. Vi manglede dog en suppleant, men fik mandat til selv at finde en."* På dette tidspunkt havde foreningen cirka 60 medlemmer.

Søren Ryge i væksthuset

Senere på året lykkedes det at få et arrangement med Søren Ryge op at stå. Det foregik i Geografisk Have. "Væksthuset var proppet med mennesker, det blev en fantastisk aften," fortæller Kirsten. "Vi havde fået lov at plukke georginer, så folk kunne få en lille buket med hjem. Personalet havde sørget for stemning; der var tændt levende lys både i væksthuset og hele vejen op til udgangen. Vi havde slet ikke tænkt på, at det blev så hurtigt mørkt, til sidst kunne dem på de bageste rækker ikke se Søren Ryge. Arrangementet i Geografisk Have blev et fast indslag i en årrække, ofte med et havetema ... og lys på foredragsholderen."

Det var også i 2007, at foreningen første gang tog til BogForum i København. Konceptet var at følges fra Kolding med morgenbrød i toget, og prisen skulle være konkurrencedygtig for medlemmerne. Turen, der siden er blevet en tradition, er desuden blevet brugt til at hente inspiration til nye arrangementer.

Fra suppleant til formand

I 2008 forlod Morten Hecquet bestyrelsen. Kirsten, der var startet som suppleant, blev valgt som formand. Nye tiltag blev sat i gang, og bestyrelsen begyndte at langtidsplanlægge. I stedet for en pjeces om foreningen blev der trykt et program med alle efterårets arrangementer. Der blev også tegnet et logo. "Vi havde en bred vifte af arrangementer af høj kvalitet, syntes vi selv, og vi havde en begyndende PR-strategi. Det var alt sammen meget godt," beretter Kirsten, "men spørgsmålene hobede sig op. Hvordan fik vi folk til at komme til arrangementerne? Hvordan kunne vi få flere medlemmer? Kunne vi overhovedet

fastholde de medlemmer, vi havde? Vi ville jo gerne være mere synlige i byen. Vi ville også gerne præsentere flere aktuelle forfattere, men hvordan i alverden fik vi råd til det? Vi ville helst opretholde det lave kontingent, så alle kunne være medlem, men hvordan fik vi vendt den kedelige spiral?" Foreningen var nået et lavpunkt i 2008, hvor det førømtalte krisemøde blev afholdt. "Vi havde ikke så mange penge. Derfor besluttede vi at tilbyde forfatterne max 5.000 kr. for et arrangement – et beløb, der var realistisk at skaffe. Desuden satte vi os det mål at nå 100 medlemmer. Vi skruede op for antallet af arrangementer, smøgede ærmerne op og gjorde lidt ekstra ud af det hver gang – med kaffe og kage, hygge og pynt, så folk blev glade for at komme. Det lyder banalt, men det virkede – både på publikum – og på forfatterne, der har fortalt os, at de ofte kommer til et dødssygt lokale og en lunken kop kaffe. Det var meget mere inspirerende at komme til en pyntet sal."

Fingre og tæer

"Det startede for sjov til julearrangementet med Henriette E. Møller i 2009, hvor der var lavet små piberensernisser, der sad i julepynten på hvert bord," fortæller Kirsten. "Nisserne havde hver en lillebitte bog i skødet – nemlig en model af forfatterens roman, *Jelne*. Der var rift om at få nisserne med hjem." Arrangementet blev afholdt i Jens Holm på 1. sal på det nye bibliotek. "Det var altid meget stemningsfuldt i dét lokale, men senere, da der begyndte at komme flere til arrangementerne, måtte vi flytte ned i salene i kælderens. Den kreative pynt fulgte med og blev mere og mere forfinet. For eksempel de håndklippede søheste-bogmærker."

Det var til arrangementet med den unge forfatter Stine Pilgaard i 2012. Hun skrev nemlig *søhestemonologer* i sin debutroman, *Min mor siger*. Stine Pilgaard havde oven i købet selv tænkt i lignende baner og bar søhøstøringer den aften. Nogle af idéerne var endda spiselige, der var for eksempel kransekage-fingre og -tær til julearrangementet med Mathilde Walter Clark samme år. Hun læste op fra novelle-samlingen *Grumme historier* om madanmelderen, der mistede sine kropsdele. Mathilde Walter Clark lagde bagefter et foto af kagerne ud på Facebook med kommentaren: "Se, det er en tema-snack efter mit hjerte. Hvad kan man sige andet end at: Kolding styrer!" "Det er næsten blevet et varemærke for vores arrangementer, at der er noget ekstra", griner en tilfreds formand.

Stjernedrys

I løbet af 2009 og 2010 begyndte det at gå fremad. En trofast skare af medlemmer kom til næsten hvert arrangement, og lige så stille voksede antallet af medlemmer. "Men alligevel havde vi i 2010 et lille underskud. Der blev talt om på generalforsamlingen, at folk skulle betale for kaffe og kage til arrangementerne," sukker Kirsten. "Da det blev muligt via Statens Kunstråd at søge støtte til debutanter, satte vi en ære i at præsentere nogle af disse forfatterskaber. Derfor havde vi en overgang mest nye eller mere ukendte forfattere på besøg. Lidt efter lidt, i takt med at medlems-tallet og besøgstallet begyndte at stige, fik vi også råd til at hyre mere kendte forfattere."

I 2011 var der 100 medlemmer, i efteråret 2014 har antallet passeret 175. "Vi var også lidt heldige," fortæl-

ler Kirsten, "for eksempel fik Anne Lise Marstrand-Jørgensen massiv omtale af sin bog *Hildegard II*, der netop udkom op til vores arrangement med hende på Koldinghus. Der kom 100 tilhørere. Josefine Klougart fik Kronprinsparrets Stjernedryspris i 2011 – lige inden julearrangementet med hende. I 2013 fortalte Anne Cathrine Riebnitzsky om sin roman *Den stjalne vej i Kvarterhuset*. Efterfølgende vandt hun Politikens roman-konkurrence med romanen *Forbandede yngel*, som hun også modtog boghandlernes pris, *De Gyldne Laurbær*, for."

Rejselekture

"En af de mere kuriøse oplevelser var, da vi havde besøg af Henning Mortensen i 2010," fortæller Kirsten, "han fortalte om Ib-bøgerne. Blandt andet læste han en passage op, der foregik i Paris. Et medlem, Anse Hamming, udbrød, at hun inden så længe skulle til Paris. Henning Mortensen bad om hendes adresse. Et par dage senere modtog Anse et eksemplar af bogen."

En klump i halsen

Kolding har uofficiel Danmarksrekord i antal læsekredse. Biblioteket og Litteratur6000 var flere gange blevet spurgt, om der kunne etableres noget lignende for folk, der gerne ville skrive. Det skulle altså være selvkørende grupper, hvor man kunne få respons på egne tekster. På den måde kunne der skabes et skrivemiljø i Kolding for både professionelle skribenter og for dem, der hidtil havde skrevet til skrivebordsskuffen. Tanken med foreningen var jo også at se litteraturen med nye øjne – ikke bare sætte sig ned og lytte. Thorkild Brunsborg, der var med i bestyrelsen, og

Den kreative pynt til arrangementerne kunne også være spiselig, som til julearrangementet med

Mathilde Walter Clark i 2012.
Foto: Lene Wul / Kolding Stadsarkiv.

Benny Andersen og Kirsten Lorenzen i udklædningsværkstedet på Koldinghus i forbindelse med et arrangement med Annemarie Morris, hvor der blev sunget Benny Andersen-sange. Benny Andersen var med som æresgæst.

Foto: Privateje / Kolding Stadsarkiv.

Søhestebogmærkerne til Stine Pilgaard-arrangementet kunne man få med hjem.

Foto: Lene Wul / Kolding Stadsarkiv.

Marianne Majgaard Jensen satte sig sammen og udviklede et forløb i 2010. Blandt andet blev der afholdt en inspirerende skriveværkstedsdag med Trisse Gejl som underviser. Der blev dannet skrivegrupper og arrangeret en oplæsningsaften på biblioteket, hvor forfatterspirerne kunne læse egne tekster op. En af deltagerne, Betina Christiansen, læste et digt til sine forældre og skrev bagefter en artikel om sin oplevelse til Kolding Ugeavis (30. marts 2011), som sluttede således: *"Det kan anbefales alle, at deltage i disse arrangementer og opleve denne følelse det giver; at stå med en klump i halsen, mærke nervøsiteten og adrenalinen pumpe i hele kroppen og lettelsen over modtagelsen af sit værk når det hele er overstået."*

Flere af deltagerne drømte dog også om at læse op på en café ude i byen. Derfor etableredes der et samarbejde med Cafetik Refugiet i Jernbanegade om en halvårlig oplæsningsaften. Det er blevet til en række uforudsigelige aftener med alt fra dagbogsnotater til digte, noveller, revytekster og romanuddrag. Foreningen har også afprøvet en *åben skrivegruppe* under navnet *Kolding skriver* på Kolding Bibliotek, hvor deltagerne helt uforpligtende kunne komme og gå. Denne er i 2014 overgået til at være en Facebookgruppe, hvor skriveglade deler skrive-tips med hinanden.

Publikumsmagneter

Kirstens barndomsveninde, højskolelærer Anne-marie Morris, sprang til med kort varsel, da foredragsholderen til julearrangementet i 2010 meldte fra. Det blev starten på et samarbejde omkring flere

store arrangementer. Det første var sammen med Koldinghus i forbindelse med museets store Poul Henningsen-udstilling (PH) i 2012. Kolding Mandskor og Pia Hall sang PH-viser, og Annemarie Morris causerede om PH's liv mellem sangene. Bagefter var der spegepøsemadder og håndbajere. Det blev et tilløbsstykke med cirka 100 gæster. Året efter afholdt foreningen et lignende arrangement – også med Kolding Mandskor. De sang Benny Andersen-sange, og Annemarie Morris bandt det hele sammen. *"Vi havde inviteret Benny Andersen som æresgæst, og der kom 200 tilhørere,"* fortæller Kirsten, *"men da han ankom til Koldinghus, havde han desværre hold i ryggen. Jeg ville låne ham min magnet, som jeg bruger mod ondt nogle steder, men jeg havde den ikke på mig, som jeg plejer, for jeg havde lånt den ud til en af sydamerne fra Koldinghus. Hun kom også den eftermiddag, og da jeg fik øje på hende, beordrede jeg magneten fra hende og satte den fast i Benny Andersens undertrøje. Det hjalp faktisk, sagde han bagefter! Det blev et uforglemmeligt øjeblik, da han uventet satte sig til klaveret og spillede et nummer."* Efterfølgende har Annemarie Morris været primus motor i foreningens seneste tiltag: En højskoledag med sangtime, causeri, forfatterforedrag og god mad. Det blev afholdt for første gang på Løgumkloster Højskole i 2013.

Cyklende sommerfugle

Lige bortset fra den kriseramte generalforsamling i 2009 kan Litteratur6000 bryste sig af et flot fremmøde på generalforsamlingerne. Der er nemlig altid et arrangement som optakt, og det er gratis for medlemmerne. Efter nedturen i 2009 fik bestyrel-

sen den idé at annoncere arrangementet allerede i efterårsprogrammet, selvom generalforsamlingen først afholdes i februar. Så kunne folk sætte kryds i kalenderen. På samme måde er mange andre ting nu sat i system – lige fra kaffeindkøb til ansøgning om sponsorstøtte – for uden penge, ingen arrangementer. *"Og så er der sommerfuglene, vores frivillige,"* påpeger Kirsten, *"nogle bager kage, andre folder programmer eller cykler ud med dem. Vi kalder dem sommerfugle, da foreningens logo godt kan ligne en sommerfugl."*

Den fineste aften i evigheder

I begyndelsen af 2014 blev Litteratur6000 nomineret til Kolding Kommunes Kulturpris, og i november samme år kan der fejres ti års fødselsdag. Der har været både opture og nedture, og foreningen har budt på masser af litteraturoplevelser gennem årene og haft besøg af flere end 50 forfattere. *"Vi har da også fået en del takkemails,"* afslører Kirsten – for eksempel en fra Jens Blendstrup efter arrangementet med ham i 2013. Han skrev i sin erindrings-børnebog *Alle dage – kiksekage*, at de hver dag spiste kiksekage derhjemme, da han var barn. Så hvad var mere nærliggende end at servere kiksekage den aften. Der var også kreeret servietter med maskinskrevne citater fra hans roman *Gud taler ud*. *"Efter arrangementet skrev han til mig: 'Selvtak for den fineste aften jeg har haft i evigheder. Jeg kunne vist slet ikke stoppe igen :-)* Men I var også gode og nysgerrige [...] Servietterne og kiksekagen gjorde jo magiske underværker. Den ligger i min fryser til en særlig lejlighed...' " slutter en rørt formand.